

OBAVIJEST KOMISIJE**Smjernice za upotrebu hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi kao hrane za životinje**

(2018/C 133/02)

POGLAVLJE 1.**UVOD****1.1. Pozadina, cilj i područje primjene**

Komisija je uspostavila akcijski plan za smanjenje rasipanja hrane kao sastavni dio Komunikacije o kružnom gospodarstvu ⁽¹⁾. Jedna je od inicijativa, kojom se ne konkurrira snabdijevanju banaka hrane ⁽²⁾, iskoristiti vrijednost hranjivih tvari u hrani ⁽³⁾ koja zbog komercijalnih razloga ili poteškoća pri proizvodnji ili određenih nedostataka više nije namijenjena prehrani ljudi, njezinom sigurnom upotrebom za prehranu životinja, bez ugrožavanja zdravlja životinja i ljudi. Stoga se upotrebom takve hrane kao hrane za životinje izbjegava kompostiranje tih materijala, njihova pretvorba u bioplin ili spaljivanje odnosno odlaganje na odlagališta. Razlika između hrane, nusproizvoda životinjskog podrijetla, hrane za životinje i otpada jasno utječe na zakonodavni okvir mjerodavan za različite vrste predmetnih proizvoda.

U četvrtom tromjesečju 2016. u okviru Platforme EU-a o propadanju i rasipanju hrane ⁽⁴⁾ provedeno je savjetovanje s dionicima kako bi se utvrdili problemi koji se odnose na tu inicijativu. Subjekti su naveli sljedeća znatna ili nerazmjerna opterećenja koja bi im mogla otežati ili čak onemogućiti isporuke hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi za upotrebu kao hrana za životinje:

- problemi koji utječu na mogućnost osiguravanja usklađenosti hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi za upotrebu kao hrana za životinje sa zakonodavstvom o hrani za životinje, odnosno zahtjevima u pogledu sigurnosti hrane za životinje: primjena postupaka koji se temelje na načelima analize opasnosti i kritičnih kontrolnih točaka (HACCP), posebno označivanje, odvojeno skladištenje i prijevoz hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi,
- dvostruko registriranje objekata kao poduzeća za poslovanje s hranom i hranom za životinje, što dovodi do dodatne revizije njihovih objekata koju provodi nekoliko različitih kontrolnih tijela (za hranu, nusproizvode životinjskog podrijetla, hranu za životinje, otpad),
- u nekoliko država članica, obveza sudjelovanja u privatnim certifikacijskim sustavima za dobru proizvođačku praksu radi opskrbe industrije hrane za životinje hranom za životinje, iako je sudjelovanje u takvim sustavima *de jure* dobrovoljno,
- nedostatak usklađenosti zahtjeva za registriranje subjekata u poslovanju s hranom u državama članicama. Neke od njih zahtijevaju registraciju subjekta u poslovanju s hranom samo ako se hrana koja nije životinjskog podrijetla i više nije namijenjena prehrani ljudi izravno dostavlja poljoprivrednicima kao hrana za životinje, dok druge zahtijevaju registraciju svih subjekata u poslovanju s hranom kao subjekata u poslovanju s hranom koji dostavljaju hranu koja više nije namijenjena prehrani ljudi za upotrebu kao hrana za životinje.

Ovim se smjernicama namjerava riješiti ta pitanja u okviru postojećeg pravnog okvira. Stoga se njima ne stvaraju nove pravne odredbe niti se pokušava detaljno obuhvatiti sve odredbe u tom području. Trebalo bi napomenuti i da se njima ne dovodi u pitanje tumačenje prava Unije koje osigurava Sud Europske unije.

⁽¹⁾ Zatvaranje kruga – akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo, COM (2015) 614 final, 2.12.2015.

⁽²⁾ Smjernice EU-a o doniranju hrane dostupne su na poveznici http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

⁽³⁾ U skladu s člankom 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 31, 1.2.2002., str. 1.) pojmovi „hrana” i „prehrambeni proizvod” istoznačni su (nije relevantno za jezične verzije koje su upotrijebile samo jednu riječ kao prijevod za riječi „hrana” i „prehrambeni proizvod”).

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

Cilj je ovih smjernica olakšati upotrebu određene hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi, s proizvodima životinjskog podrijetla ili bez njih, kao hrane za životinje. Smjernice bi trebale pomoći nacionalnim i lokalnim nadležnim tijelima te subjektima u lancu opskrbe hranom u primjeni relevantnog zakonodavstva Unije. Taj bi cilj trebalo ostvariti:

- pojašnjenjem primjenjivog zakonodavstva ovisno o klasifikaciji određenog proizvoda,
- poboljšanjem pravne jasnoće, i
- navođenjem primjera najbolje prakse koji su u skladu s trenutačnim regulatornim okvirom Unije, a istodobno sprječavaju nepotrebno administrativno opterećenje.

Područje primjene ovih smjernica obuhvaća:

- proizvode iz postupka proizvodnje hrane (koje isporučuju proizvođači hrane), i
- hranu koja je stavljena na tržište, pakirana ili u rasutom stanju (koju isporučuju trgovci hranom na veliko i malo).

Ove Smjernice ne obuhvaćaju upotrebu sljedećeg kao hrane za životinje:

- prehrambenih aditiva, prehrambenih enzima i prehrambenih aroma iz Uredbe (EZ) br. 1331/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾,
- dodataka prehrani iz Direktive 2002/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, i
- ugostiteljskog otpada ⁽³⁾.

1.2. Pravne definicije

Opća pravila za uvođenje hrane u lanac hrane za životinje utvrđena su u uredbama Europskog parlamenta i Vijeća (EZ) br. 178/2002 ⁽⁴⁾, (EZ) br. 183/2005 ⁽⁵⁾, (EZ) br. 767/2009 ⁽⁶⁾, a pravila za uvođenje nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu namijenjeni prehrani ljudi u Uredbi (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ (dalje u tekstu „Uredba o nusproizvodima životinjskog podrijetla”).

Za potrebe ove Obavijesti pojam „hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi” znači hrana koja je proizvedena za prehranu ljudi u potpunosti u skladu s pravom Unije u području hrane, ali više nije namijenjena prehrani ljudi,

Hrana je u članku 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 definirana kao „svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati”.

Poduzeće za poslovanje s hranom definirano je u članku 3. stavku 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „bilo koje poduzeće, bez obzira na to ostvaruje li dobit ili ne i je li javno ili privatno, u sklopu kojeg se izvršavaju poslovi vezani za bilo koju fazu proizvodnje, prerade i distribucije hrane”.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 1331/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o uspostavi zajedničkog postupka odobravanja prehrambenih aditiva, prehrambenih enzima i prehrambenih aroma (SL L 354, 31.12.2008., str. 1.).

⁽²⁾ Direktiva 2002/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. lipnja 2002. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na dodatke prehrani (SL L 183, 12.7.2002., str. 51.).

⁽³⁾ U skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 142/2011 (SL L 54, 26.2.2011., str. 1.), „ugostiteljski otpad” znači svi ostaci hrane, uključujući rabljeno jestivo ulje iz restorana, ugostiteljskih objekata i kuhinja, uključujući javne kuhinje i kuhinje u domaćinstvima.

⁽⁴⁾ Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL L 31, 1.2.2002., str. 1.).

⁽⁵⁾ Uredba (EZ) br. 183/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. siječnja 2005. o utvrđivanju zahtjeva u pogledu higijene hrane za životinje (SL L 35, 8.2.2005., str. 1.).

⁽⁶⁾ Uredba (EZ) br. 767/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o stavljanju na tržište i korištenju hrane za životinje, izmjeni Uredbe (EZ) br. 1831/2003 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 79/373/EEZ, Direktive Komisije 80/511/EEZ, direktiva Vijeća 82/471/EEZ, 83/228/EEZ, 93/74/EEZ, 93/113/EZ i 96/25/EZ te Odluke Komisije 2004/217/EZ (SL L 229, 1.9.2009., str. 1.).

⁽⁷⁾ Uredba (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1774/2002 (Uredba o nusproizvodima životinjskog podrijetla) (SL L 300, 14.11.2009., str. 1.).

Subjekt u poslovanju s hranom definiran je u članku 3. stavku 3. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „fizička ili pravna osoba odgovorna za osiguranje ispunjavanja zahtjeva propisa o hrani unutar poduzeća za poslovanje s hranom koji ona nadzire”.

Hrana za životinje definirana je u članku 3. stavku 4. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „svaka tvar ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je hranidbi životinja”.

Poduzeće za poslovanje s hranom za životinje definirano je u članku 3. stavku 5. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „bilo koje poduzeće, bez obzira na to ostvaruje li dobit ili ne i je li javno ili privatno, u okviru kojega se izvršavaju poslovi proizvodnje, izrade, prerade, skladištenja, prijevoza i distribucije hrane za životinje, uključujući proizvodnju, preradu i skladištenje hrane za životinje na vlastitom gospodarstvu”.

Subjekt u poslovanju s hranom za životinje definiran je u članku 3. stavku 6. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „fizička ili pravna osoba odgovorna za osiguranje ispunjavanje zahtjeva zakona o hrani unutar poduzeća za poslovanje s hranom za životinje koji ona nadzire”.

Objekt je definiran u članku 3. točki (d) Uredbe (EZ) br. 183/2005 kao „svaka jedinica poslovanja s hranom za životinje”, a člankom 2. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EZ) br. 852/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ kao „jedinica poduzeća koja posluje s hranom”.

Objekt (ili pogon) definiran je u članku 3. stavku 13. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla kao „bilo koje mjesto na kojemu se odvija bila koja radnja koja uključuje postupanje s nusproizvodima životinjskog podrijetla ili od njih dobivenih proizvoda, osim ribarskog plovila”.

Maloprodaja je definirana u članku 3. stavku 7. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „postupanje s hranom i/ili njezina prerada i njeno skladištenje na mjestu prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, a uključuje distribucijske terminale, opskrbu pripremljenom hranom, tvorničke kantine, opskrbu hranom u institucijama, restorane i slične objekte u kojima se poslužuje hrana, prodavaonice, supermarkete i veleprodajne trgovine”.

Stavljanje na tržište definirano je u:

- (a) članku 3. stavku 8. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kao „držanje hrane ili hrane za životinje s ciljem prodaje, uključujući ponudu za prodaju ili svaki drugi oblik prijenosa, bez obzira na to je li besplatan ili nije, te prodaju, distribuciju i druge oblike prijenosa kao takve”; i
- (b) članku 3. stavku 14. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla kao „bilo koja radnja čija je svrha prodaja nusproizvoda životinjskog podrijetla ili od njih dobivenih proizvoda trećoj stranci u Zajednici ili bilo koji drugi plaćeni ili besplatni oblik opskrbe treće stranke, ili skladištenje s ciljem opskrbe odnosne treće stranke”.

Nusproizvodi životinjskog podrijetla definirani su u članku 3. stavku 1. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla kao „čitava tijela ili dijelovi tijela životinja, proizvodi životinjskog podrijetla ili drugi proizvodi dobiveni od životinja, koji nisu namijenjeni prehrani ljudi, uključujući jajne stanice, zametke i sjeme”.

Dobiveni proizvodi definirani su u članku 3. stavku 2. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla kao „proizvodi dobiveni putem jedne ili više obrada, pretvorbi ili faza prerade nusproizvoda životinjskog podrijetla”.

„Bivša hrana” definirana je u dijelu A točki 3. Priloga Uredbi Komisije (EU) br. 68/2013 ⁽²⁾ kao „hrana, osim ugostiteljskog otpada, koja je proizvedena za prehranu ljudi u cijelosti u skladu s propisima o hrani EU-a, ali koja nije više namijenjena prehrani ljudi zbog praktičnih ili logističkih razloga ili problema u proizvodnji ili pogrešaka u pakiranju ili drugih pogrešaka i nije opasna za zdravlje kada se upotrebljava kao hrana za životinje”.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 852/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o higijeni hrane (SL L 139, 30.4.2004., str. 1.).

⁽²⁾ Uredba Komisije (EU) br. 68/2013 od 16. siječnja 2013. o Katalogu krmiva (SL L 29, 30.1.2013., str. 1.).

„Krmiva” su definirana u članku 3. stavku 2. točki (g) Uredbe (EZ) br. 767/2009 kao „proizvodi biljnog ili životinjskog podrijetla, čija je osnovna namjena udovoljiti hranidbenim potrebama životinja u njihovom izvornom obliku, svježi ili konzervirani i proizvodi dobiveni njihovom industrijskom preradom, te organske ili anorganske tvari koje sadrže ili ne sadrže dodatke hrani za životinje, a namijenjene su za korištenje u peroralnoj hranidbi životinja izravno kao takve, ili nakon prerade ili u pripremi krmnih smjesa ili kao nosači premiksa”.

Otpad je u Okvirnoj direktivi o otpadu 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ (Okvirna direktiva o otpadu) definiran kao „svaka tvar ili predmet koji posjednik odbacuje ili namjerava ili mora odbaciti”. Pojašnjenja u pogledu ključnog pojma „odbacivanje”:

- pojam odbacivanja uključuje i oporabu i zbrinjavanje otpada. Međutim, to ne znači da se sve tvari koje prolaze kroz postupak oporabe/zbrinjavanja smatraju otpadom,
- odbacivati se mogu sve tvari s pozitivnom, neutralnom ili negativnom komercijalnom vrijednošću,
- odbacivanje se može propisati zakonom, može ga naložiti posjednik namjerno ili može biti nenamjerno,
- klasifikacija materijala kao otpada ne određuje se unaprijed na temelju lokacije skladištenja.

„Oporaba” je definirana u Okvirnoj direktivi o otpadu kao „svaki postupak čiji glavni rezultat je otpad koji je koristan jer zamjenjuje druge materijale koje bi inače trebalo upotrijebiti za tu određenu svrhu, ili otpad koji se priprema kako bi ispunio tu svrhu, u tvornici ili u širem gospodarskom smislu”.

1.3. Klasifikacija hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi

Hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi:

- (a) proizvodi koji se ne sastoje od proizvoda životinjskog podrijetla, ne sadržavaju ih niti su kontaminirani njima; ti proizvodi koji nisu životinjskog podrijetla mogu:
 - i. izravno postati hrana za životinje u skladu s definicijom i područjem primjene Uredbe (EZ) br. 178/2002, ako je riječ o nusproizvodima koji potječu iz postupka proizvodnje hrane; ili
 - ii. postati otpad u skladu s definicijom i područjem primjene Okvirne direktive o otpadu (prije no što postanu hrana za životinje), ako je riječ o gotovim proizvodima;
- (b) proizvodi koji se sastoje od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržavaju ih ili su kontaminirani njima; ti proizvodi životinjskog podrijetla postaju nusproizvodi životinjskog podrijetla u skladu s definicijom i područjem primjene Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla (prije no što postanu hrana za životinje).

Zakonom (npr. ako je riječ o kvarljivoj hrani koja se ne smije stavljati na tržište Unije nakon datuma do kojeg je treba upotrijebiti jer nije sigurna za prehranu ljudi) ili odlukom nadležnog subjekta u poslovanju s hranom može se zahtijevati povlačenje proizvoda iz lanca opskrbe hranom i jamstvo da on više nije namijenjen prehrani ljudi. Odluka o uklanjanju proizvoda namijenjenog prehrani ljudi iz lanca opskrbe hranom ne može se povući.

Ako se hrana sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava te proizvode ili je kontaminirana njima, izravno podliježe pravilima utvrđenima u Uredbi o nusproizvodima životinjskog podrijetla. Stoga hrana životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi najprije postaje nusproizvod životinjskog podrijetla i može postati hrana za životinje u skladu s pravilima utvrđenima u Uredbi o nusproizvodima životinjskog podrijetla i Uredbi o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama (Uredba (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾). To je predmet poglavlja 4. ove Obavijesti.

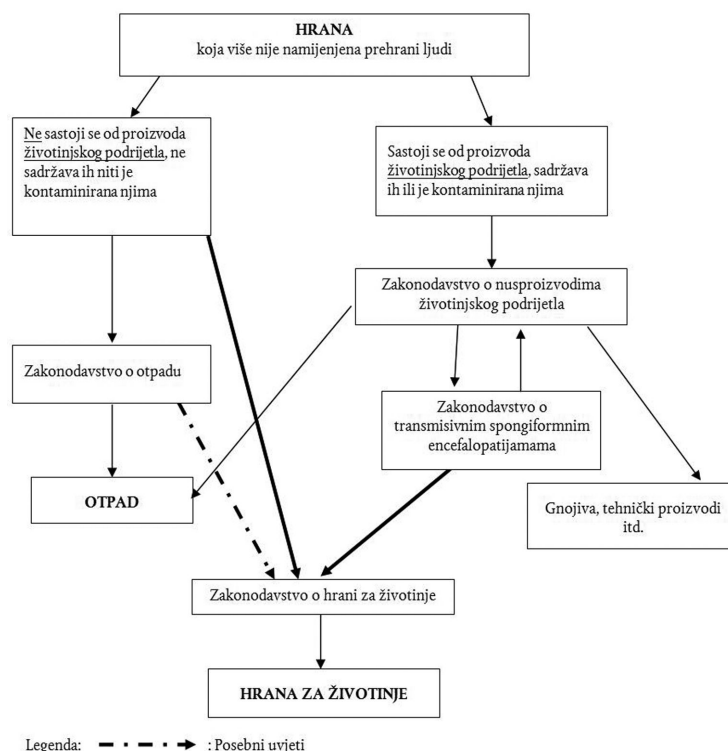
⁽¹⁾ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).

⁽²⁾ Uredba (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija (SL L 147, 31.5.2001., str. 1.).

Ako se na oznaci određene serije proizvoda navodi da on nije namijenjen za upotrebu kao hrana za životinje, subjekt tu izjavu ne smije naknadno mijenjati u kasnijoj fazi lanca. Ti proizvodi ne smiju ući u lanac hrane za životinje u kasnijoj fazi (Prilog II. Uredbi (EZ) br. 183/2005).

Slika

Dijagram toka od hrane do hrane za životinje

POGLAVLJE 2.

OPĆA PRAVILA

Člankom 15. Uredbe (EZ) br. 178/2002 zabranjuje se stavljanje na tržište nesigurne hrane za životinje i hranidba životinja za proizvodnju hrane tom nesigurnom hranom. Člankom 4. Uredbe (EZ) br. 767/2009 to je načelo prošireno i uključuje sve životinje.

U skladu s člankom 17. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002 glavna je odgovornost subjekata u poslovanju s hranom za životinje u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije unutar poslovanja kojima upravljaju osigurati da hrana ispunjava zahtjeve propisa o hrani koji su od važnosti za njihove aktivnosti te provjeriti jesu li ti zahtjevi ispunjeni.

Utvrđivanje činjenica i okolnosti zbog kojih subjektu mogu biti izrečene kaznene sankcije i/ili zbog kojih subjekt može snositi građanskopravnu odgovornost ovisi o strukturi različitih nacionalnih pravnih sustava. Dodatne informacije o značenju i učinku članka 17. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002 s obzirom na raspodjelu odgovornosti u poljoprivredno-prehrambenom lancu dostupne su u smjernicama o provedbi općih propisa o hrani⁽¹⁾.

U skladu s člankom 18. Uredbe (EZ) br. 178/2002, subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje u mogućnosti su identificirati svaku osobu koja ih je opskrbljivala hranom, hranom za životinje, životinjama za proizvodnju hrane ili svakom drugom stvari koja je namijenjena ugradnji ili se može očekivati da će se ugraditi u hranu ili hranu za životinje. To načelo sljedivosti osigurava integritet cijelog prehrambenog lanca.

⁽¹⁾ Smjernice o provedbi članaka 11., 12., 14., 17., 18., 19. i 20. Uredbe (EZ) br. 178/2002 o općim propisima o hrani. (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_implementation-guidance_en.pdf, str. 12.).

POGLAVLJE 3.

HRANA KOJA NE SADRŽAVA PROIZVODE ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA KOJA VIŠE NIJE NAMIJENJENA PREHRANI LJUDI**3.1. Hrana koja se ne sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, ne sadržava ih niti je kontaminirana njima te zakonodavstvo u području otpada**

Ako se proizvodi iz proizvodnje hrane i hrana ne sastoje od proizvoda životinjskog podrijetla, ne sadržavaju ih niti su kontaminirani njima te više nisu namijenjeni prehrani ljudi, na primjer odbačena hrana, mogu postati otpad ili se upotrijebiti kao hrana za životinje. Potrebno je razlikovati četiri slučaja predstavljena u točkama (a) i (b) u nastavku:

(a) proizvodi koji potječu iz postupka proizvodnje hrane, osim gotovih proizvoda:

brojni sektori prehrambene industrije u okviru svojih postupaka proizvodnje stvaraju nusproizvode koji se mogu upotrijebiti kao hrana za životinje, na primjer:

drobljenjem sjemenki suncokreta nastaje pogača od sjemenki suncokreta,

tijekom proizvodnje brašna nastaju pšenične klice,

tijekom proizvodnje šećera nastaje melasa šećerne repe,

tijekom proizvodnje škroba nastaje hidrolizirana škrobna pogača,

tijekom proizvodnje pekarskih i slastičarskih proizvoda koji ne sadržavaju proizvode životinjskog podrijetla nastaju nusproizvodi pekarstva i industrije tjestenine.

Ti nusproizvodi iz prehrambene industrije nemaju datume „upotrijebiti do” ili „najbolje upotrijebiti do” kako su navedeni u odjeljku 5.1., već se primjenjuje pristup koji je naveden u odjeljku 5.2., a odnosi se na „materijale koji su pali na tlo u objektima u poslovanju s hranom”. Nusproizvodi se ne smatraju otpadom ako ispunjavaju sve kriterije utvrđene u članku 5. Okvirne direktive o otpadu⁽¹⁾. Subjekt u poslovanju s hranom mora nadležnom tijelu dokazati da određeni proizvod ispunjava kriterije da bi ga se klasificiralo kao proizvod koji nije otpad.

Određena nacionalna tijela nadležna za otpad od prehrambene industrije zahtijevaju poseban certifikat u kojem se detaljno navodi da konkretan proizvod koji dobavljaju za upotrebu kao hrana za životinje ispunjava kriterije iz Okvirne direktive o otpadu za klasifikaciju kao proizvod koji nije otpad. Taj se certifikat može smatrati suvišnim jer objekt u poslovanju s hranom, na primjer pivovara iz koje se kvasac otprema kao krmivo, mora biti registriran kao objekt u poslovanju s hranom za životinje te je stoga u potpunosti pod nadzorom nadležnih tijela za hranu za životinje;

(b) gotovi prehrambeni proizvodi na razini proizvodnje hrane i na razini veleprodaje ili maloprodaje:

Subjekt u poslovanju s hranom može odlučiti da gotovi proizvodi na razini proizvodnje hrane (npr. šećer, suncokretovo ulje, slomljeni ili izobličeni keksi) i hrana koji su stavljeni na tržište i dospjeli na veleprodajnu i maloprodajnu razinu (npr. kruh u pekarnicama ili supermarketima) više nisu namijenjeni prehrani ljudi, već ih je potrebno prenamijeniti za upotrebu kao hrana za životinje. Ti proizvodi ne ispunjavaju kriterije za nusproizvode navedene u Okvirnoj direktivi o otpadu, čak i ako ih se namjerava upotrebljavati kao hranu za životinje. Stoga brojne države članice na takvu hranu strogo primjenjuju zahtjeve iz Okvirne direktive o otpadu i smatraju da odluka subjekta u poslovanju s hranom o uklanjanju te hrane iz prehrambenog lanca znači odbacivanje hrane. Dobar su primjer za tu praksu kamioni koji prevoze hranu koja nije životinjskog

⁽¹⁾ Kriteriji nusproizvoda koji se ne smatraju otpadom (objašnjenje je uključeno u Prilog ovoj Obavijesti):

- proizvodnja kao sastavni dio postupka proizvodnje,
- mogućnost izravne upotrebe bez dodatne obrade osim uobičajene industrijske prakse,
- daljnja upotreba kao hrana za životinje sigurna je. Nije riječ samo o mogućnosti, već je zajamčeno da će se materijal upotrijebiti u skladu sa zakonodavstvom o sigurnosti hrane za životinje,
- daljnja upotreba zakonita je, odnosno tvar ili predmet za konkretnu upotrebu ispunjava sve relevantne zahtjeve koji se odnose na proizvod, zaštitu okoliša i zaštitu zdravlja.

podrijetla i više nije namijenjena prehrani ljudi, ali koju se namjerava uvesti u lanac hrane za životinje (npr. pakirani keksi koji se prevoze prekogranično među državama članicama), koje se može novčano kazniti jer nisu u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o otpadu jer država članica primateljica tu pošiljku smatra otpadom.

Zahtjev za usklađivanje sa zakonodavstvom Unije o otpadu prije no što hrana koja nije životinjskog podrijetla može postati hrana za životinje znatno je opterećenje za subjekte koji razmatraju uvesti je u lanac hrane za životinje. Taj zahtjev može stvoriti prepreke za slobodno kretanje takvih proizvoda na unutarnjem tržištu jer neke države članice zahtijevaju primjenu pravila o prijevozu temeljenih na zakonodavstvu Unije o otpadu, dok druge primjenjuju propise o hrani. Okvirna direktiva o otpadu trenutačno se revidira, a u Komisijinom prijedlogu ⁽¹⁾ predviđa se isključivanje materijala koji nisu životinjskog podrijetla, a namijenjeni su upotrebi kao hrana za životinje iz njezina područja primjene.

Pristupi koji se odnose na datume „upotrijebiti do” i „najbolje upotrijebiti do” kako su navedeni u odjeljku 5.1. i na „materijale koji su pali na tlo u objektima u poslovanju s hranom” kako su navedeni u odjeljku 5.2. primjenjuju se na gotove proizvode iz ovog odjeljka.

Sažetak odjeljka

1. Nusproizvodi iz prehrambene industrije koji nisu životinjskog podrijetla, kako su navedeni u točki (a) ovog odjeljka ne bi se trebali automatski smatrati otpadom te mogu biti izravno obuhvaćeni zakonodavstvom o hrani za životinje.
2. Subjekti u poslovanju s hranom moraju dokazati da nusproizvod koji nije životinjskog podrijetla kako je navedeno u točki (a) ovog odjeljka i koji stavljaju na tržište kao hranu za životinje nije otpad. Međutim, općeniti zahtjev za certifikat proizvoda koji nije otpad trebao bi biti zanemariv uzme li se u obzir činjenica da su subjekti u poslovanju s hranom koji takve nusproizvode stavljaju na tržište kao hranu za životinje registrirani i kao subjekti u poslovanju s hranom za životinje.
3. Podložno budućem isključivanju materijala koji nisu životinjskog podrijetla, a namijenjeni su upotrebi kao hrana za životinje iz područja primjene Okvirne direktive o otpadu, dopustit će se izravna upotreba gotovih prehrambenih proizvoda kao hrane za životinje kako je navedeno u točki (b) ovog odjeljka bez prvotne primjene zakonodavstva o otpadu.
4. U očekivanju donošenja i provedbe revidirane Okvirne direktive o otpadu, gotovi prehrambeni proizvodi koji više nisu namijenjeni prehrani ljudi kako su navedeni u točki (b) ovog odjeljka mogu biti podložni zakonodavstvu Unije i nacionalnom zakonodavstvu o otpadu prije no što ih se može upotrijebiti kao hranu za životinje.

3.2. Zahtjevi za subjekte u poslovanju s hranom koji opskrbljuju lanac hrane za životinje hranom koja nije životinjskog podrijetla

Objekti u prehrambenom lancu ⁽²⁾ koji su uključeni u proizvodnju, distribuciju, veleprodaju i maloprodaju hrane koja nije životinjskog podrijetla moraju biti registrirani ili odobreni u skladu s Uredbom (EZ) br. 852/2004 o higijeni hrane ⁽³⁾. Cjeloviti popis odobrenih objekata u poslovanju s hranom u Uniji u različitim državama članicama dostupan je na poveznici:

http://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_hygiene/eu_food_establishments_en

Popisima objekata u poslovanju s hranom za koje nije potrebno odobrenje, već samo registracija, u potpunosti upravljaju nadležna tijela u državama članicama.

3.2.1. Zahtjevi za subjekte koji stavljaju na raspolaganje proizvode za upotrebu kao hrana za životinje ili kao otpad za uporabu

Subjekt u načelu može hranu koja više nije namijenjena za prehranu ljudi staviti na raspolaganje kao:

— hranu za životinje (nusproizvodi iz točke (a) odjeljka 3.1., a nakon donošenja i provedbe revidirane Okvirne direktive o otpadu i proizvodi iz odjeljka 3.1. točke (b)),

⁽¹⁾ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0595>

⁽²⁾ U Uredbi (EZ) br. 178/2002 navodi se da je sektor hrane za životinje sastavni dio prehrambenog lanca.

⁽³⁾ Člankom 6. Uredbe (EZ) br. 852/2004 zahtijeva se registriranje objekata subjekta u poslovanju s hranom pri nadležnom tijelu. Svrha je registracije omogućiti nadležnim tijelima u državama članicama da znaju gdje se nalaze objekti i koje su njihove aktivnosti kako bi se mogle provoditi službene kontrole kad god se to procijeni potrebnim.

— otpad za oporabu (gotovi proizvodi iz odjeljka 3.1. točke (b)).

(a) Proizvodi koji se stavljaju na raspolaganje kao hrana za životinje

Uredbom (EZ) br. 183/2005 utvrđuje se područje primjene subjekata u poslovanju s hranom za životinje koji podliježu registraciji u skladu s njezinim člankom 9. Subjekt u poslovanju s hranom za životinje mora osigurati da se poštuju sve relevantne odredbe zakonodavstva o hrani za životinje, kao što su higijenski propisi za hranu za životinje, najveće dopuštene količine rezidua kontaminanata ili označivanje. Subjekti u poslovanju s hranom koji nisu obuhvaćeni člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 183/2005 (subjekti u primarnoj proizvodnji) moraju primjenjivati Prilog II. toj Uredbi, uključujući odredbu o uspostavi plana HACCP-a. Općenito ⁽¹⁾, subjekt koji stavlja hranu za životinje na tržište mora biti registriran kao subjekt u poslovanju s hranom za životinje.

Subjekti u poslovanju s hranom koji na tržište Unije stavljaju nusproizvode koji potječu iz postupka proizvodnje hrane iz odjeljka 3.1. točke (a) kvalificiraju se kao subjekti u poslovanju s hranom za životinje i moraju osigurati da su ispunjeni zahtjevi iz zakonodavstva o hrani za životinje, uključujući onaj koji se odnosi na registraciju subjekta kao subjekta u poslovanju s hranom za životinje.

(b) Proizvodi koji se stavljaju na raspolaganje kao otpad za oporabu

Proizvodi gotove hrane koji nisu životinjskog podrijetla i više nisu namijenjeni prehrani ljudi, navedeni u odjeljku 3.1. točki (b), mogli bi nakon donošenja i provedbe revidirane Okvirne direktive o otpadu imati status „otpada za oporabu”. Stoga bi subjekt u poslovanju s hranom morao slijediti nacionalne postupke za uvođenje tih proizvoda u lanac hrane za životinje. Kad se hrana koja nije životinjskog podrijetla, a namijenjena je upotrebi kao hrana za životinje isključi iz područja primjene zakonodavstva Unije i nacionalnog zakonodavstva o otpadu, hrana će moći izravno ući u lanac hrane za životinje. U nastavku se navodi primjer za ustajao, pakirani ⁽²⁾ kruh iz supermarketa: ako supermarket takav kruh kao nesukladnu (vidjeti odjeljak 6.2.) hranu za životinje (tj. bivšu hranu u skladu s definicijom iz odjeljka 1.2.) stavlja na tržište s oznakom „Proizvod pekarske i industrijske tjestenine” (unos 13.1.1. u Katalogu krmiva), supermarket se kvalificira kao subjekt u poslovanju s hranom za životinje i mora osigurati da je u skladu sa zahtjevima iz zakonodavstva o hrani za životinje, uključujući registraciju supermarketa kao subjekta u poslovanju s hranom za životinje.

3.2.2. Mjere za povećanje upotrebe hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi kao hrane za životinje

Zbog zahtjeva u skladu s kojim se subjekt koji je već registriran kao subjekt u poslovanju s hranom, a namjerava uvesti određenu hranu u lanac hrane za životinje, mora registrirati i kao subjekt u poslovanju s hranom za životinje te tako biti odgovoran za usklađenost sa svim zahtjevima u pogledu sigurnosti hrane za životinje određeni subjekti, primjerice mali trgovci hranom na malo, mogli bi odustati od toga. Budući da je cilj povećati upotrebu hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi kao hrane za životinje, postoje dvije mogućnosti za smanjenje opterećenja za takve subjekte u poslovanju s hranom:

(a) pružanje podrške subjektu u poslovanju s hranom radi usklađivanja sa zakonodavstvom o hrani za životinje:

kako je utvrđeno u članku 22. Uredbe o higijeni hrane za životinje, mogu se razviti smjernice za trgovce hranom na malo koji hranu koja više nije namijenjena prehrani ljudi otpremaju kao hranu za životinje. Te bi im smjernice mogle pomoći u usklađivanju sa zakonodavstvom o hrani za životinje (sigurnosne mjere, označivanje, granične vrijednosti kontaminanata). Osim toga, udruženja dionika mogla bi pomoći trgovcima hranom na malo da razviju pojednostavnjeni, prilagođeni HACCP sustav kao subjekti u poslovanju s hranom za životinje;

⁽¹⁾ Komisija je pokrenula projekt izrade smjernica za rješavanje, među ostalim, pitanja pokretanja lanca hrane za životinje. Tim se dokumentom nastoji razviti sustav na granici između hrane i hrane za životinje kojim se izbjegava suvišno administrativno opterećenje, a istodobno jamči cjelovitost lanca hrane za životinje (Smjernice za provedbu određenih odredbi Uredbe (EZ) br. 183/2005 o utvrđivanju zahtjeva u pogledu higijene hrane za životinje).

⁽²⁾ U Prilogu III. Uredbi (EZ) br. 767/2009 navode se „Pakiranja i dijelovi ambalaže korišteni u poljoprivredno-prehrambenoj industriji” kao stvari čije je stavljanje na tržište ili korištenje u hranidbi životinja zabranjeno.

(b) subjekt u poslovanju s hranom stavlja relevantne proizvode na tržište kao „hranu”:

trgovac hranom na malo koji je registriran ili odobren u skladu s Uredbom (EZ) br. 852/2004 stavlja hranu kao takvu, u skladu s odredbama propisa o hrani, na tržište namijenjenu subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji preuzima tu hranu radi prenamjene u hranu za životinje ili je izravno prenamjenjuje u hranu za životinje⁽¹⁾. Lanac hrane za životinje započinje kad subjekt zaprimi hranu. Taj je subjekt u poslovanju s hranom za životinje odgovoran za usklađenost sa zakonodavstvom o hrani za životinje. U prethodno navedenom primjeru supermarket bi dostavio ustajali kruh proizvođaču hrane za životinje. Subjekt u poslovanju s hranom ne bi trebao biti registriran u skladu s Uredbom (EZ) br. 183/2005 jer je proizvod koji dostavlja i dalje hrana (tj. primjenjuju se pravila za hranu), a ne hrana za životinje. Osim toga, ne može se izravno dostaviti poljoprivrednicima da njome hrane životinje jer bez dodatne prerade nije prikladna za peroralnu hranidbu.

Sažetak odjeljka

5. *Do donošenja i provedbe revidirane Okvirne direktive o otpadu, hrana koja nije životinjskog podrijetla i više nije namijenjena prehrani ljudi može se uvesti u lanac hrane za životinje kao „otpad za oporabu” u okviru zakonodavstva Unije i nacionalnog zakonodavstva mjerodavnog za takav otpad.*
6. *Smjernice za subjekte u poslovanju s hranom koji stavljaju hranu koja nije životinjskog podrijetla i više nije namijenjena prehrani ljudi na raspolaganje kao hranu za životinje mogle bi smanjiti opterećenje tih subjekata pri usklađivanju s pravilima iz zakonodavstva o hrani za životinje.*
7. *Trgovci hranom na malo koji dostavljaju relevantni proizvod kao hranu subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji je pretvara u hranu za životinje ne moraju biti registrirani kao subjekti u poslovanju s hranom za životinje.*

POGLAVLJE 4.

HRANA KOJA SADRŽAVA PROIZVODE ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA I VIŠE NIJE NAMIJENJENA PREHRANI LJUDI

4.1. Hrana koja se sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava ih ili je kontaminirana njima

Hrana koja se sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava ih ili je kontaminirana njima ne smije se izravno upotrebljavati u proizvodnji hrane za životinje. Uvijek se najprije mora provjeriti usklađenost s odredbama Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla. U toj se Uredbi hrana životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi zbog komercijalnih razloga ili zbog poteškoća tijekom proizvodnje ili pogreške na ambalaži ili drugih nedostataka (tj. odbačena hrana) jasno razlikuje od ugostiteljskog otpada. Zbog nepostojanja definiranog najmanjeg sadržaja materijala životinjskog podrijetla, sva hrana koja se sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava ih u bilo kojoj količini ili je kontaminirana njima podliježe zakonodavstvu o nusproizvodima životinjskog podrijetla.

Subjekt u poslovanju s hranom koji odlučuje stavljati takvu hranu životinjskog podrijetla na raspolaganje za upotrebu u hrani za životinje isključuje se iz područja primjene Okvirne direktive o otpadu (članak 2. stavak 2. točka (b)) i podliježe kontrolama propisanim u zakonodavstvu o nusproizvodima životinjskog podrijetla.

Nusproizvodi životinjskog podrijetla kontaminirani otpadom⁽²⁾ koji podliježe kontrolama u skladu s Okvirnom direktivom o otpadu proglašavaju se materijalom kategorije 2. ili kategorije 1. u okviru Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla i ne smiju ući u lanac hrane za životinje ni u jednoj od kasnijih faza.

U skladu s člankom 10. točkom (e) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, nusproizvodi životinjskog podrijetla dobiveni proizvodnjom proizvoda namijenjenih prehrani ljudi, uključujući odmašćene kosti, čvarke i mulj iz centrifuge ili separatora prilikom prerade mlijeka kategorizira se kao materijal kategorije 3. (upotreba kao hrana za životinje), kako je navedeno u toj Uredbi.

⁽¹⁾ Ta se hrana razlikuje od bivše hrane u skladu s definicijom iz odjeljka 1.2. jer subjekt koji je nadležan za stavljanje te hrane na tržište ne jamči da ona „nije opasna za zdravlje kada se upotrebljava kao hrana za životinje”.

⁽²⁾ Kad je riječ o prisutnosti materijala za pakiranje ili ostataka tih materijala, primjenjuje se odjeljak 6.2.

U skladu s člankom 10. točkom (f) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, hrana koja sadržava proizvode životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi zbog komercijalnih razloga ili zbog poteškoća tijekom proizvodnje ili pogreške na ambalaži, ili zbog prisutnosti drugih nedostataka koji ne predstavljaju rizik za javno zdravlje ili zdravlje životinja kategorizira se kao materijal kategorije 3. Materijali kategorije 3. navedeni u članku 10. točki (f) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla obično se dostavljaju u pogon za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla zajedno s pakiranjem i ambalažom (ili pomiješani s njima), koji se smatraju otpadnim materijalom. Pakiranja i ambalaža odvajaju se od nusproizvoda životinjskog podrijetla tek u pogonu za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 3. Mješavinu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla nije potrebno prethodno klasificirati kao materijal kategorije 2. ili čak kategorije 1.

Hrana životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi već je namijenjena upotrebi kao hrana za životinje podliježe određenim zahtjevima u pogledu prerade i ograničenjima upotrebe kako su utvrđeni u odjeljku 4.3. ove Obavijesti.

4.2. Registracija subjekata u poslovanju s hranom koji stavljaju na raspolaganje hranu životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi

Svi subjekti koji djeluju u bilo kojoj fazi stvaranja, prijevoza, prerade, skladištenja, stavljanja na tržište, distribucije, upotrebe ili odlaganja nusproizvoda životinjskog podrijetla i od njih dobivenih proizvoda ili postupanja s njima moraju biti registrirani u skladu s člankom 23. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, osim ako su već odobreni u skladu s člankom 24. te Uredbe. Popis subjekata, pogona ili objekata registriranih ili odobrenih u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla objavljen je na sljedećoj poveznici:

http://ec.europa.eu/food/safety/animal-by-products/approved-establishments_en

U skladu s člankom 23. stavkom 4. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, registracija nije potrebna za objekte koji stvaraju nusproizvode životinjskog podrijetla i već su odobreni ili registrirani u skladu s Uredbom (EZ) br. 852/2004 i Uredbom (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾. Međutim, tim se odstupanjem subjekte ne izuzima od obveze da moraju biti odobreni u okviru Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla ako provode aktivnosti opisane u članku 24. te Uredbe.

Prerađeni nusproizvodi životinjskog podrijetla mogu se dostaviti isključivo subjektima u poslovanju s hranom za životinje koji su registrirani ili odobreni u skladu s Uredbom (EZ) br. 183/2005.

4.3. Zahtjevi u vezi s preradom i ograničenja upotrebe hrane životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi

Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla i Uredbom o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama (Uredba (EZ) br. 999/2001) utvrđuju se stroga pravila za ograničenje mogućih upotreba hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi kao hrane za životinje, a koja se sastoji od materijala životinjskog podrijetla, sadržava te materijale ili je kontaminirana njima, ovisno o vrsti materijala životinjskog podrijetla koje sadržava. Na primjer, hrana koja sadržava bjelančevine preživača osim mlijeka i mliječnih proizvoda ili topljene masti mora se isključiti iz upotrebe kao hrana za životinje, osim za krznaše. Još je jedan primjer hrana koja sadržava ribu i koja se ne smije izravno upotrebljavati kao hrana za životinje, ali može se dodatno obraditi u riblje brašno, kojim se ne smiju hraniti preživači (osim neodbijenih preživača). Zato prerađivači hrane moraju razdvojiti tokove hrane koja sadržava materijale životinjskog podrijetla u hranu koja više nije namijenjena prehrani ljudi prikladnu/neprikladnu za lanac hrane za životinje, ili prikladnu samo za određene vrste, te moraju provesti odgovarajuće postupke obrade i označivanja kako bi se osigurala krajnja upotreba sigurna za zdravlje ljudi i životinja, usklađena s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla i Uredbom o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama.

U cilju zaštite zdravlja životinja Uredba o nusproizvodima životinjskog podrijetla i Uredba o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama uključuju zahtjeve za preradu i ograničenja upotrebe kao hrane za životinje hrane životinjskog podrijetla koja više nije namijenjena prehrani ljudi. Određeni proizvodi životinjskog podrijetla mogu biti sigurni za prehranu ljudi, ali ne i za zdravlje životinja jer mogu, na primjer, sadržavati patogene koji uzrokuju slinavku i šap, klasičnu svinjsku kugu ili afričku svinjsku kugu. Nadalje, Uredba o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama uključuje odredbu o „potpunoj zabrani hranidbe” kojom se zabranjuje hranidba domaćih životinja prerađenim životinjskim bjelančevinama, uz nekoliko ograničenih odstupanja, kako bi se spriječilo recikliranje goveđe spongiformne encefalopatije u lancu hrane za životinje. Stoga određeni proizvodi životinjskog podrijetla koji su prikladni za prehranu ljudi nisu prikladni za upotrebu kao hrana za životinje bez dodatne prerade ili ih je potrebno djelomično isključiti iz lanca hrane za životinje.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla (SL L 139, 30.4.2004., str. 55.).

Hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi i sadržava bjelančevine od preživača, osim mliječnih proizvoda, ne smije se davati domaćim životinjama osim krznašima. Zato je upotreba u hrani za krznaše i kućne ljubimce jedina dopuštena upotreba kao hrane za životinje odbačene hrane koja sadržava bjelančevine od preživača, osim kad je riječ o mliječnim proizvodima. Međutim, domaćim se životinjama može dati hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi, a prerađena je u topljene masti od preživača u skladu sa zakonodavstvom o nusproizvodima životinjskog podrijetla te sadržava maseni udio netopljivih nečistoća od najviše 0,15 %.

Zahtjevi za preradu i stavljanje na tržište odbačene hrane životinjskog podrijetla utvrđeni su u Prilogu X. Uredbi Komisije (EU) br. 142/2011 ⁽¹⁾.

Materijali kategorije 3. iz članka 10. točaka od (a) do (m) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla mogu se upotrebljavati za proizvodnju hrane za domaće životinje nakon što ih se preradi u prerađene životinjske bjelančevine ili topljene masti u skladu s Prilogom X. Uredbi (EU) br. 142/2011.

Sirovo meso može se upotrebljavati za proizvodnju hrane za kućne ljubimce koja se stavlja na tržište u skladu s člankom 35. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla te zahtjevima utvrđenima u Prilogu XIII. Uredbi (EU) br. 142/2011.

Bivša hrana može se upotrebljavati za proizvodnju hrane za krznaše koja se stavlja na tržište u skladu s člankom 36. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla.

Određeni materijali kategorije 3. navedeni u odjeljku 10. Priloga X. Uredbi (EU) br. 142/2011 mogu se staviti na tržište za hranidbu domaćih životinja bez dodatne obrade, pod uvjetom:

- da je materijal podrijetlom iz Unije,
- da je materijal podvrgnut preradi kako je definirana u članku 2. stavku 1. točki (m) Uredbe (EZ) br. 852/2004 ili u skladu s Uredbom (EU) br. 142/2011,
- da materijal nije bio u kontaktu s bilo kojim drugim materijalima kategorije 3, i
- da su poduzete sve potrebne mjere predostrožnosti kako bi se spriječila kontaminacija tih materijala.

U skladu s poglavljem II. odjeljkom 4. dijelom II. Priloga X. Uredbi (EU) br. 142/2011, nadležno tijelo može odobriti preradu, upotrebu i skladištenje mlijeka, proizvoda na bazi mlijeka i mliječnih prerađevina, osim taloga iz centrifuge ili separatora, koji se smatraju materijalom kategorije 3. kako je navedeno u članku 10. točki (e) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, kao i mlijeka, proizvoda na bazi mlijeka i mliječnih prerađevina iz članka 10. točaka (f) i (h) te Uredbe. Na primjer, nadležno tijelo može dopustiti izravnu distribuciju proizvoda na bazi mlijeka određenim uzgajivačima stoke.

Osim toga, nadležno tijelo u skladu s člankom 18. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla može za vlastito državno područje odobriti sakupljanje i upotrebu materijala kategorije 2. i kategorije 3. za hranidbu životinja u zoološkim vrtovima, cirkuskih životinja, gmazova i ptica grabljivica osim životinja iz zooloških vrtova i cirkusa, krznaša, divljih životinja, pasa iz priznatih uzgajališta ili lovačkih pasa, pasa i mačaka u skloništima za napuštene životinje ili ličinki i crva za ribičke mamce.

U tablici ⁽²⁾ u nastavku sažeto su navedene odobrene upotrebe hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi i sadržava materijale životinjskog podrijetla kao hrane za životinje i njezina potrebna obrada, u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla i Uredbom o transmisivnim spongiformnim encefalopatijama (kako je bilo na snazi 1.10.2017.).

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 142/2011 od 25. veljače 2011. o provedbi Uredbe (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi i o provedbi Direktive Vijeća 97/78/EZ u pogledu određenih uzoraka i predmeta koji su oslobođeni veterinarskih pregleda na granici na temelju te Direktive (SL L 54, 26.2.2011., str. 1.).

⁽²⁾ Tablicu bi trebalo čitati slijeva na desno na sljedeći način: proizvodi u prvom stupcu mogu se bez dodatne obrade upotrebljavati u proizvodnji hrane za kućne ljubimce i hrane za krznaše (da/ne u drugom stupcu) i moraju se dodatno preraditi u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla da bi ih se upotrebljavalo u hrani za domaće životinje osim krznaša (da/ne u trećem stupcu) ili hrani za kućne ljubimce (ako je u drugom stupcu navedeno „ne”), dok se u četvrtom stupcu navodi postoje li ograničenja za njihovu upotrebu za hranidbu domaćih životinja osim krznaša. Kad je riječ o izgledu rubrika: što je tamnija boja pozadine, to je ograničenja upotreba.

Hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi i sastoji se od sljedećih materijala, sadržava ih ili je kontaminirana njima ⁽¹⁾ :	Može se upotrebljavati bez dodatne obrade u hrani za kućne ljubimce ili hrani za krznaše:	Mora se dodatno prerađivati u skladu s Uredbom o nusproduktima životinjskog podrijetla kako bi se mogla upotrijebiti kao hrana za domaće životinje osim krznaša:	Odobrena za hranidbu sljedećih životinja
— mlijeko, proizvodi na bazi mlijeka i mliječne prerađevine, — jaja i proizvodi od jaja, — med, — topljene masti, — želatina/kolagen koji se ne dobivaju od preživača pod uvjetom da su materijali životinjskog podrijetla — podrijetlom iz Unije, — podvrgnuti preradi u skladu sa zakonodavstvom o higijeni hrane.	DA	NE	sve životinje
— mlijeko, proizvodi na bazi mlijeka i mliječne prerađevine, — jaja i proizvodi od jaja, — med, — topljene masti, — želatina/kolagen koji se ne dobivaju od preživača ako materijal životinjskog podrijetla NIJE podvrgnut preradi (npr. konzumna jaja, sirovo mlijeko, med, tiramisu koji sadržava sirova jaja itd.) ili ako je podrijetlom iz trećih zemalja.	NE	DA	sve životinje
ribe ili proizvodi ribarstva	NE	DA	nepreživači, uključujući životinje akvakulture, kućne ljubimce i krznaše
meso nepreživača	DA	DA	životinje akvakulture, kućni ljubimci i krznaši
mesni proizvodi ili proizvodi od krvi podrijetlom od nepreživača	DA pod određenim uvjetima	DA	životinje akvakulture, kućni ljubimci i krznaši

⁽¹⁾ Ako odbačena hrana sadržava nekoliko kategorija životinjskih proizvoda navedenih u tablici ili je kontaminirana njima, primjenjuje se strože pravilo.

Hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi i sastoji se od sljedećih materijala, sadržava ih ili je kontaminirana njima ⁽¹⁾ :	Može se upotrebljavati bez dodatne obrade u hrani za kućne ljubimce ili hrani za krznaše:	Mora se dodatno prerađivati u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla kako bi se mogla upotrijebiti kao hrana za domaće životinje osim krznaša:	Odobrena za hranidbu sljedećih životinja
želatina, kolagen ili meso preživača	DA	nije primjenjivo	kućni ljubimci i krznaši
mesni proizvodi od preživača	NE	nije primjenjivo	kućni ljubimci i krznaši

4.4. Prijevoz

U skladu sa zajedničkim tumačenjem uredbi (EZ) br. 178/2002 i br. 852/2004 prijevoz hrane mora se odvojiti od prijevoza nusproizvoda životinjskog podrijetla i obavljati u različitim, posebnim spremnicima/kamionima. Nusproizvodi životinjskog podrijetla moraju se prevoziti u prijevoznim sredstvima odobrenima ili registriranim u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla te im mora biti priložena komercijalna isprava.

Sažetak poglavlja

8. *Hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi i sastoji se od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava ih ili je kontaminirana njima ne smije se izravno upotrebljavati u proizvodnji hrane za životinje, već uvijek prije svega podliježe odredbama iz Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla.*
9. *U načelu, svi subjekti koji djeluju u bilo kojoj fazi stvaranja, prijevoza, prerade, skladištenja, stavljanja na tržište, distribucije, upotrebe ili odlaganja nusproizvoda životinjskog podrijetla i od njih dobivenih proizvoda ili postupanja s njima moraju biti registrirani u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla.*
10. *Hrana koja se sastoji od proizvoda životinjskog podrijetla, sadržava ih ili je kontaminirana njima i više nije namijenjena prehrani ljudi, već upotrebi kao hrana za životinje podliježe određenim zahtjevima u vezi s prerađom i ograničenjima upotrebe.*

POGLAVLJE 5.

NAPOMENE O HRANI ČIJI SU DATUMI „UPOTRIJEBITI DO” I „NAJBOLJE UPOTRIJEBITI DO” ISTEKLI TE O MATERIJALIMA KOJI SU PALI NA TLO U OBJEKTIMA U POSLOVANJU S HRANOM

5.1. Hrana čiji su datumi „upotrijebiti do” i „najbolje upotrijebiti do” istekli

Označivanje datuma na hrani utvrđeno je u Uredbi (EZ) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾. U skladu s člankom 24. stavkom 1. te Uredbe, brzo kvarljiva hrana ima datum „upotrijebiti do”. Subjekti

⁽¹⁾ Ako odbačena hrana sadržava nekoliko kategorija životinjskih proizvoda navedenih u tablici ili je kontaminirana njima, primjenjuje se strože pravilo.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011., str. 18.).

u poslovanju s hranom moraju odrediti datume „upotrijebiti do” i „najbolje upotrijebiti do”, odnosno rok upotrebe, uzimajući u obzir sigurnost, kvalitetu i tržišna razmatranja. Određena je hrana izuzeta od obveze navođenja oznake „najbolje upotrijebiti do”, primjerice svježe voće i nekvarljiva hrana kao što su sol, šećer i ocat. Konzumna jaja⁽¹⁾ jedina su kategorija hrane čije su oznake datuma valjanosti propisane zakonodavstvom EU-a.

Jedan od problema za povećanu upotrebu hrane nakon datuma „najbolje upotrijebiti do” kao hrane za životinje taj je da u određenim državama članicama nadležna tijela takvu hranu automatski kategoriziraju kao:

- materijal kategorije 2. u skladu s člankom 9. Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla ako sadržavaju proizvode životinjskog podrijetla, čime se sprječava njihova upotreba kao hrana za životinje, ili
- otpad, ako ne sadržavaju proizvode životinjskog podrijetla, čime se sprječava njihova upotreba kao hrana za životinje ili se barem s njima treba postupati u skladu sa zakonodavstvom o otpadu prije no što ih se može preraditi u hranu za životinje.

Datum „najbolje upotrijebiti do” nije toliko standard sigurnosti, koliko standard kvalitete. Subjekt u poslovanju s hranom trebao bi za svaki pojedini slučaj na temelju načela sustava HACCP provjeriti postoji li rizik za zdravlje ljudi ili životinja te, ako takvog rizika nema, predmetna hrana može se upotrijebiti kao hrana za životinje.

Pojam datuma „upotrijebiti do” razmatra se u članku 24. stavku 1. Uredbe (EU) br. 1169/2011:

- „Hrana koja je s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljiva i stoga je vjerojatno da će nakon kraćega razdoblja predstavljati izravnu opasnost za zdravlje ljudi, datum minimalne trajnosti treba zamijeniti ‚upotrijebiti do’ datumom. Nakon ‚upotrijebiti do’ datuma hrana se smatra nesigurnom u skladu s člankom 14. stavcima 2. do 5. Uredbe (EZ) br. 178/2002.”
- Cilj je te odredbe pojasniti da se određena hrana čiji je datum „upotrijebiti do” istekao ne smije staviti na tržište hrane u Uniji jer nije sigurna za prehranu ljudi. Budući da se u članku 24. stavku 1. Uredbe (EU) br. 1169/2011 upućuje na članak 14. Uredbe (EZ) br. 178/2002 kojim se utvrđuju općeniti zahtjevi za sigurnost hrane, a ne na članak 15. te Uredbe (sigurnost hrane za životinje), hrana koja više nije prikladna za prehranu ljudi može se prenamijeniti za proizvodnju hrane za domaće životinje.
- Preduvjet za to je da hrana koja više nije namijenjena prehrani ljudi koja sadržava životinjske proizvode mora biti u skladu s Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla. Člankom 14. točkom (d) te Uredbe izričito se iz upotrebe za potrebe hranidbe isključuje materijal kategorije 3. koji se zbog razgradnje ili kvarenja toliko promijenio da predstavlja neprihvatljiv rizik za javno zdravlje ili zdravlje životinja upotrijebi li se u određenom proizvodu. Člankom 15. Uredbe (EZ) br. 178/2002 zabranjuje se stavljanje na tržište nesigurne hrane za životinje i hranidba životinja za proizvodnju hrane tom hranom. Člankom 4. Uredbe (EZ) br. 767/2009 to se načelo proširuje na sve životinje.
- U skladu s člankom 17. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002, primarna je odgovornost subjekata u poslovanju s hranom za životinje da u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije unutar poslovanja kojim upravljaju osiguraju da hrana za životinje ispunjava zahtjeve propisa o hrani koji su od važnosti za njihove aktivnosti te da provjere jesu li ti zahtjevi ispunjeni. Ako subjekti ne mogu jamčiti usklađenost s člankom 10. točkom (f) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla („...koji ne predstavljaju rizik za javno zdravlje ili zdravlje životinja”) ili osigurati sakupljanje i preradu materijala kategorije 3. u hranu za životinje bez kontaminacije materijalom kategorije 2. kako je navedeno u članku 9. točki (g) Uredbe o nusproizvodima životinjskog podrijetla, cijelu pošiljku trebalo bi kategorizirati kao materijal kategorije 2. (nije za upotrebu kao hrana za životinje).

⁽¹⁾ Datum „najbolje upotrijebiti do” primjenjuje se na jaja koja se stavljaju na tržište kao jaja klase „A/svježa” (konzumna jaja) i utvrđen je Uredbom Komisije (EZ) br. 589/2008 od 23. lipnja 2008. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 u pogledu tržišnih standarda za jaja (SL L 163, 24.6.2008., str. 6.). (članak 12.). U Uredbi (EZ) br. 853/2004 o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla (odjeljak X. poglavlje 1. točka 3. Priloga III.) dodatno se utvrđuje da se jaja moraju isporučiti potrošaču u roku od najviše 21 dan od nesenja.

5.2. Materijali koji su pali na tlo u objektima u poslovanju s hranom

Određeni prerađivači hrane izvješćuju da se hrana automatski smatra otpadom (odbacuje se) ako padne na tlo u objektima u poslovanju s hranom. To može imati smisla ako je riječ o hrani za prehranu ljudi, ali ne i o onoj za hranidbu životinja. Materijal koji je pao na tlo ne bi se samo zbog dodira s tlom trebao isključiti iz upotrebe kao hrana za životinje ako proizvođač provodi sljedeće mjere:

- protokol za čišćenje podova,
- mjere za sprječavanje mikrobiološke, kemijske ili fizičke kontaminacije, i
- upotreba prikladne opreme za sakupljanje hrane s tla.

Mjere se moraju utvrditi i procijeniti te biti prikladne, a trebale bi se (kao dio obveznog sustava HACCP poslovnog subjekta) posebno odnositi na upotrebu tih materijala u hrani za životinje u kasnijoj fazi lanca. Međutim, hrana životinjskog podrijetla koja je ocijenjena neprikladnom za prehranu ljudi zbog prisutnosti stranih tijela u proizvodima kategorizira se kao materijali kategorije 2. kojima se ne smiju hraniti domaće životinje osim krznaša. Naravno, subjekti u poslovanju s hranom koji stavljaju hranu za životinje na tržište i dalje osiguravaju da je hrana ispravna, izvorna, prirodna, prikladna za svoju namjenu i tržišne kvalitete.

Sažetak poglavlja

11. *Hrana čiji je datum „najbolje upotrijebiti do” istekao može se upotrebljavati kao hrana za životinje ako ispunjava zahtjeve za sigurnost hrane u skladu sa zakonodavstvom o hrani za životinje i, u slučaju hrane koja sadržava proizvode životinjskog podrijetla, ako je u skladu s odredbama propisanim Uredbom o nusproizvodima životinjskog podrijetla.*
12. *Hrana kojoj je istekao rok valjanosti ne bi se trebala automatski isključiti iz upotrebe kao hrana za životinje. Ako subjekt u poslovanju s hranom može jamčiti da hrana kojoj je istekao rok valjanosti ne predstavlja rizik za zdravlje ljudi i životinja, trebalo bi dopustiti njezino uvođenje u lanac hrane za životinje.*
13. *U određenim se uvjetima materijali koji su pali na tlo u objektima u poslovanju s hranom ne moraju automatski odbaciti i može ih se upotrijebiti kao hranu za životinje pod uvjetom da ne predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i životinja.*

POGLAVLJE 6.

STAVLJANJE HRANE ZA ŽIVOTINJE NA TRŽIŠTE

U skladu s Uredbom (EZ) br. 767/2009, sljedeća se pravila primjenjuju na hranu koja više nije namijenjena prehrani ljudi, već je namijenjena upotrebi kao hrana za životinje, uz zahtjeve u pogledu materijala kategorije 3. utvrđene u zakonodavstvu o nusproizvodima životinjskog podrijetla:

6.1. Označivanje i pakiranje

Odredbe iz poglavlja 4. Uredbe (EZ) br. 767/2009 koje se odnose na prezentiranje, označivanje i pakiranje primjenjuju se na stavljanje na tržište bivše hrane jer ona ima status krmiva. Kad je riječ o pošiljkama krmiva u rasutom stanju, pojedinosti koje se odnose na označivanje mogu se navesti na pratećim dokumentima. Informacije koje se trebaju navesti u tim pratećim dokumentima sadržavaju pojedinosti o odnosnoj hrani za životinje, a ne podatke koji bi se mogli nalaziti na oznakama hrane.

Budući da se člankom 8. stavkom 8. Uredbe (EU) br. 1169/2011 predviđa odstupanje od općenitih zahtjeva za označivanje za isporuke koje subjekti u poslovanju s hranom šalju drugim subjektima u poslovanju s hranom, Uredbom (EZ) br. 767/2009 ne utvrđuje se odstupanje za isporuke jednog subjekta u poslovanju s hranom za životinje drugom subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji nije krajnji korisnik (posjednik životinja).

6.2. Ograničenja upotrebe

Zabranjena je izravna upotreba kao hrane za životinje bivše hrane s materijalom za pakiranje (Prilog III. Uredbi (EZ) br. 767/2009) i prekomjernom kemijskom kontaminacijom (Direktiva 2002/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾) ili mikrobiološkom kontaminacijom ⁽²⁾. Takvo se krmivo smatra nesukladnom hranom za životinje. U skladu s člankom 20. Uredbe (EZ) br. 767/2009 na oznakama takvih proizvoda mora se jasno navesti da ih se ne smije upotrijebiti kao hranu za životinje bez prerađivanja ili dekontaminacije. U skladu s Prilogom VIII. toj Uredbi na oznaci se mora navesti i odgovarajuća prerada, kao što je uklanjanje materijala za pakiranje ili dekontaminacija, koje je potrebno provesti da bi hrana bila prikladna za hranu za životinje.

Sažetak poglavlja

14. Na bivšu hranu primjenjuju se općeniti zahtjevi za označivanje. Informacije koje se možda još nalaze na oznakama hrane ne osiguravaju usklađenost s tim zahtjevima i nisu relevantne za tu svrhu.
15. Na oznakama hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi i nije u skladu sa zakonodavstvom o sigurnosti hrane za životinje (tj. nesukladna hrana) mora se jasno navesti da se može upotrebljavati kao hrana za životinje tek nakon odgovarajuće prerade.

⁽¹⁾ Direktiva 2002/32/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. svibnja 2002. o nepoželjnim tvarima u hrani za životinje (SL L 140, 30.5.2002., str. 10.).

⁽²⁾ Nakon postupka dekontaminacije ili detoksifikacije ne može se promijeniti kategorija nusproizvoda životinjskog podrijetla kategoriziranih kao materijali kategorije 1. ili 2.

PRILOG

Objašnjenje o primjeni kriterija za nusproizvode iz članka 5. Okvirne direktive o otpadu na proizvode iz prehrambene industrije koji ne sadržavaju proizvode životinjskog podrijetla, ne sastoje se od njih niti su njima kontaminirani, a namijenjeni su hrani za životinje (na temelju Komunikacije Komisije COM(2007) 59 final):

1. *daljnja upotreba tih stvari ili predmeta je osigurana;*

namjera proizvodnje hrane za životinje od tih stvari čini ih krmivom, pod uvjetom da imaju određene značajke zbog kojih ih je moguće upotrijebiti za hranu za životinje, te su stoga dio sustava sljedivosti u okviru prehrambenog lanca;

2. *tvar ili predmet može se upotrijebiti izravno, bez dodatne prerade osim uobičajenim industrijskim postupcima;*

uobičajeni industrijski postupci uključuju sve korake koje bi proizvođač poduzeo u pogledu određenog proizvoda, kao što su:

- filtriranje, pranje ili sušenje materijala,
- dodavanje materijala potrebnih za daljnju upotrebu, ili
- provedba kontrole kvalitete.

Međutim, obrada koja se obično smatra postupkom oporabe u načelu se ne može smatrati uobičajenim industrijskim postupkom u ovom smislu. Neki se od tih zadataka prerade mogu izvršavati u proizvodnom objektu proizvođača, neki u objektu sljedećeg korisnika, a neke mogu izvršavati posrednici, ali pod uvjetom da ispunjuju i kriterij „proizvodnja kao sastavni dio postupka proizvodnje”. Proizvođači hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi moraju primjenjivati postupke navedene u Katalogu krmiva, koji su općepoznati i prihvaćeni industrijski postupci;

3. *tvar ili predmet nastaje kao sastavni dio proizvodnog procesa;*

budući da su industrijski postupci sve više specijalizirani, materijal se može smatrati nusproizvodom iako se određene aktivnosti provode izvan proizvodnog objekta proizvođača (sušenje, rafiniranje, pranje). Za upotrebu hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi za proizvodnju krmnih smjesa više nije potreban dodatni postupak oporabe. Prerađivači hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi (subjekti u poslovanju s hranom za životinje) sakupljaju materijal, koji se obrađuje kao sirovina za potrebe hrane za životinje, te osiguravaju odgovarajući postupak proizvodnje;

4. *daljnja upotreba stvari ili predmeta je u skladu s propisima, tj. tvar ili predmet ispunjava sve relevantne zahtjeve u pogledu proizvoda, zaštite okoliša i zaštite zdravlja za tu konkretnu uporabu i neće dovesti do ukupnih štetnih učinaka na okoliš ili zdravlje ljudi;*

Daljnja upotreba hrane koja više nije namijenjena prehrani ljudi u hrani za životinje podliježe zakonodavstvu Unije o hrani za životinje, a posebno Uredbi o higijeni hrane za životinje, uključujući obvezu za subjekte u poslovanju s hranom za životinje da provedu cjeloviti plan HACCP-a, te Uredbi o stavljanju na tržište hrane za životinje i općim propisima o hrani.
